

Cauza C-400/22**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

16 iunie 2022

Instanța de trimitere:

Landgericht Berlin (Germania)

Data deciziei de trimitere:

2 iunie 2022

Apelanți-pârâți:

VT

UR

Intimată-reclamantă:

Conny GmbH

Obiectul procedurii principale

Protecția consumatorilor, contract la distanță încheiat prin mijloace electronice, obligația de informare care revine comerciantului

Obiectul și temeiul întrebării preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebarea preliminară

Situația în care o dispoziție națională [în speță, articolul 312j alineatul (3) a doua teză și alineatul (4) din BGB (Codul civil), în versiunea aplicabilă în perioada 13 iunie 2014-27 mai 2022] este interpretată în sensul că, în domeniul de aplicare al acesteia, ca și în cel al articolului 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83/UE, intră și situația în care, la momentul încheierii contractului prin

mijloace electronice, consumatorul nu este neapărat obligat să efectueze plata către comerciant, ci numai în anumite condiții suplimentare – de exemplu, exclusiv în cazul introducerii ulterioare a unei acțiuni în justiție sau în cazul expedierii ulterioare a unei somații unui terț – este în conformitate cu articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83/UE?

Dispozițiile dreptului Uniunii invocate

Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO 2011, L 304, p. 64), în special articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf

Dispozițiile naționale invocate

Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil, denumit în continuare „BGB”), în special articolul 312j

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Reclamanta este o societate cu răspundere limitată, autorizată în temeiul dreptului german să presteze servicii de colectare de creanțe. În temeiul unor drepturi cesionate de chiriașul unei locuințe, ea invocă împotriva proprietarei pârâte creanțe rezultate dintr-o pretinsă încălcare a limitării cuantumului chiriei (articolul 556d din Bürgerliches Gesetzbuch [Codul civil, denumit în continuare „BGB”]).
- 2 Între pârâtă și chiriașul menționat există, de la 15 noiembrie 2018, un raport de închiriere cu privire la un apartament de 64,18 m², care, în conformitate cu Regulamentul privind limitarea chiriilor din Berlin (Berliner Mietenbegrenzungsverordnung) din 28 aprilie 2015, este situat într-o zonă cu o piață imobiliară tensionată. Cuantumul net al chiriei „la rece” [N.T.: Nettokaltmiete, chiria (în cuantum net) fără costul utilităților] convenită prin contract se ridică la 756,45 euro pe lună, în timp ce chiria de referință uzuală în Berlin, de la 15 noiembrie 2018 până la implicarea reclamantei, se ridică la doar 375,84 euro.
- 3 Reclamanta oferă chiriașilor de locuințe, prin intermediul unui site internet pe care îl exploatează, posibilitatea de a o însărcina cu executarea creanțelor împotriva proprietarilor lor, prin apăsarea unui buton etichetat cu mențiunea „continuă” sau cu mențiunea „comandă reducerea chiriei” sau cu mențiunea „economisește din plafonarea chiriilor”, în special în vederea valorificării drepturilor la informare, la rambursarea chiriei plătite în exces și la constatarea nevalidității acordului privind cuantumul chiriei, în măsura în care acesta depășește chiria admisibilă.

- 4 În Condițiile comerciale generale ale reclamantei, care au stat la baza atribuirii contractului de către chiriaș, la punctul 2 se menționează, printre altele:

„2.1 Ne însărcinați după ce ați utilizat calculatorul prețurilor de închiriere de pe site-ul nostru de internet [...]

Făcând click pe butonul «Efectuează o comandă fermă», însă cel târziu odată cu transmiterea (de exemplu, prin e-mail sau prin poștă) a oricăror documente furnizate de noi (declarație de cesiune sau procură), efectuați o ofertă obligatorie de încheiere, cu titlu oneros, a unui contract de gestiune de afaceri în vederea executării creanțelor și a creanțelor accesorii, precum și de cesiune a drepturilor. Acceptăm oferta Dumneavoastră prin declarație expresă (de exemplu, prin e-mail) sau prin expedierea unei scrisori de reclamație către proprietar, în scopul valorificării drepturilor împotriva acestuia din urmă. În cazul în care vă solicităm, veți semna un document de cesiune separat sau o confirmare a cesiunii, respectiv un mandat de împuternicire și ni le veți transmite în original. [...]

- 5 La punctul 3 din Condițiile comerciale generale se menționează:

„3.1 Primim (i) o remunerație în cuantum de o treime (33,33%) din chiria anuală economisită, așadar economiile realizate în 4 luni (denumit în continuare „comision”), precum și, de îndată ce trimitem proprietarului o somație, (ii) o remunerație în cuantumul la care ar avea dreptul un avocat în conformitate cu dispozițiile Legii privind remunerarea avocaților (Rechtsanwaltsvergütungsgesetz) [...]

[...]

3.3 În cazul în care eforturile noastre rămân fără rezultat, comisionul nu se aplică. [...]

- 6 Chiriașul locuinței în cauză s-a înregistrat pe site-ul internet exploatat de reclamantă, a bifat o căsuță de acord cu Condițiile comerciale generale utilizate de reclamantă și a făcut clic pe „butonul de comandă” furnizat de reclamantă. Ulterior, la 16 ianuarie 2020, chiriașul a semnat un formular purtând titlul „Confirmare, mandat de împuternicire și cesiune, autorizare” și pus la dispoziție de reclamantă, în care se menționează, printre altele:

„Prin prezentul act, confirmăm și repetăm, doar ca măsură de precauție, [...] cesiunea drepturilor [...], dreptul la rambursarea chiriei plătite în exces limitată la cele patru chirii lunare datorate după reclamație [...]. Prin prezentul act, doar ca măsură de precauție, aprobăm cu efect retroactiv toate actele juridice și declarațiile date în acest sens [...].”

- 7 Acest formular nu conține nicio referire la o obligație de plată a chiriașului.

- 8 Prin scrisoarea din 21 ianuarie 2020, reclamanta – invocând o atribuire de contract și un mandat din partea chiriașului – a reproșat pârâtei încălcarea dispozițiilor privind limitarea cuantumului chiriei (articolul 556d și următoarele din BGB), menționând diferite drepturi de informare și de rambursare.
- 9 Prin acțiunea formulată, reclamanta solicită informații cu privire la chiria datorată de chiriașul anterior, la creșterile de chirie convenite cu acesta, la punerea în aplicare a măsurilor de modernizare înainte de începerea raportului de închiriere și la aspectul dacă contractul de închiriere încheiat cu chiriașul este primul contract de închiriere după o modernizare amplă. De asemenea, aceasta solicită rambursarea a 305,75 euro cu titlu de chirie plătită în plus pentru luna aprilie 2020 și rambursarea a 813,39 euro cu titlu de cheltuieli de judecată efectuate în faza precontencioasă.
- 10 Acțiunea a fost admisă la Amtsgericht (Tribunalul Districtual). Amtsgericht a constatat în special că chiria solicitată depășea chiria admisibilă cu cuantumul revendicat de reclamantă.
- 11 Prin apelul formulat la instanța de trimitere, pârâții solicită respingerea acțiunii în întregime. Aceștia reclamă printre altele că, prin utilizarea unui buton de comandă insuficient etichetat, reclamanta a încălcat cerințele prevăzute la articolul 312j alineatul (3) a doua teză din BGB și la articolul 8 din Directiva 2011/83.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 12 Potrivit instanței de trimitere, admiterea apelului depinde de aspectul dacă configurația butonului de comandă utilizat de reclamantă încalcă articolul 312j alineatul (3) a doua teză din BGB. Este determinantă, în această privință, interpretarea dispoziției de drept al Uniunii corespunzătoare, și anume a celei prevăzute la articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83. Motivele referitoare la alte aspecte ale litigiului, invocate de pârât în cadrul apelului, nu au șanse de a fi admise.

Examinarea litigiului juridic în conformitate cu Codul civil (BGB)

- 13 Alineatele relevante ale articolului 312j din BGB, în versiunea aplicabilă în speță, au următorul cuprins:

„(2) În cazul contractelor încheiate cu consumatori prin mijloace electronice privind o prestație cu titlu oneros furnizată de comerciant, comerciantul trebuie să furnizeze consumatorului informațiile prevăzute la articolul 246a alineatul (1) prima teză punctele 1, 4, 5, 11 și 12 din Legea introductivă la Codul civil german [Einführungsgesetzes zum Bürgerlichen Gesetzbuche], într-un mod clar și inteligibil și ușor de perceput, imediat înainte de plasarea comenzii de către consumator.

(3) În cazul unui contract în sensul alineatului (2), comerciantul trebuie să conceapă situația de comandă astfel încât consumatorul, la efectuarea comenzii, să recunoască în mod explicit că se supune unei obligații de plată. Atunci când comanda este efectuată prin intermediul unui buton, obligația comerciantului menționată în prima teză este îndeplinită numai în cazul în care butonul este etichetat de o manieră lizibilă doar cu mențiunea «comandă ce implică o obligație de plată» sau o formulare neambiguă corespunzătoare.

(4) Contractele în sensul alineatului 2 iau naștere numai în cazul în care comerciantul îndeplinește obligația care îi revine în temeiul alineatului 3.”

- 14 Aceste dispoziții sunt, în principiu, aplicabile modelului de afaceri al reclamantei. În această privință, instanța de trimitere împărtășește opinia Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), care, deși inițial a considerat că modelele de afaceri care „nu sunt în mod vădit asociate cu costuri ascunse” nu intră sub incidența articolului 312j alineatele (3) și (4) din BGB, a respins însă, din nou, imediat această considerație (hotărârea din 19 ianuarie 2022 în cauza VIII ZR 122/21). Această abordare este, de asemenea, în concordanță cu jurisprudența constantă a Curții de Justiție, potrivit căreia toți comercianții, iar nu numai operatorii așa-numitor „abonamente sau costuri disimulate” intră în domeniul de aplicare al articolului 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83 (a se vedea, cel mai recent, Hotărârea din 7 aprilie 2022, Fuhrmann-2, C-249/21, EU:C:2022:269, punctul 20 și următoarele).
- 15 În ipoteza în care articolul 312j alineatul (3) a doua teză din BGB este aplicabil în cazul concret din speță, este clar că reclamanta nu a îndeplinit cerințele acestei dispoziții. Într-adevăr, din dosar reiese în mod clar că chiriașul a însărcinat reclamanta, apăsând un buton etichetat cu mențiunea „comandă reducerea chiriei” sau cu mențiunea „economisește din plafonarea chiriilor”. Nu se contestă că butonul nu era etichetat cu mențiunea „comandă ce implică o obligație de plată” sau cu o formulare neambiguă corespunzătoare. Cu toate acestea, numai procedând astfel reclamanta ar fi putut satisface cerințele articolului 312j alineatul (3) a doua teză din BGB și ale articolului 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83, care trebuie avut în vedere pentru o interpretare conformă a acestuia (a se vedea Hotărârea din 7 aprilie 2022, Fuhrmann-2, C-249/21, EU:C:2022:269, punctul 26).
- 16 Potrivit jurisprudenței Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție), care se întemeiază pe articolul 312j alineatul (4) din BGB, într-un astfel de caz, încheierea contractului este în întregime nevalidă. În schimb, o parte a doctrinei consideră că, în conformitate cu a treia teză din al doilea paragraf de la alineatul (2) al articolului 8 din Directiva 2011/83, această dispoziție din BGB ar trebui interpretată în sensul că consumatorul „nu are nicio obligație” doar în temeiul contractului sau al comenzii, astfel încât ar trebui să se pornească de la premisa nevalidității potențiale a contractului.

- 17 Chiar dacă această ultimă abordare ar trebui să fie reținută, în speță nu ar exista o încheiere validă a contractului, întrucât reclamanta nu l-a informat în niciun moment pe chiriașul locuinței în discuție cu privire la obligațiile de plată care decurg din contract într-un mod care să respecte cerințele articolului 312j alineatul (3) a doua teză din BGB, iar chiriașul nu a autorizat sau confirmat în niciun moment (eventual în mod implicit) contractul, care poate fi numai potențial nevalid.
- 18 Nici declarația de cesiune din 16 ianuarie 2020 nu constituie o astfel de autorizare sau de confirmare, întrucât chiriașul a dat această declarație exclusiv la solicitarea reclamantei, pentru a-și respecta pretinsele obligații de cooperare, stipulate la articolul 2.1 alineatul 2 din Condițiile comerciale generale ale reclamantei cu încălcarea articolului 312j alineatul (3) a doua teză din BGB. Cesiunea astfel declarată este structurată, împreună cu atribuirea contractului, ca o tranzacție unică. Prin urmare, aceasta este de asemenea nevalidă. O apreciere diferită este exclusă, întrucât ar echivala cu legitimarea așa-numitor „confirmări disimulate”, atribuind actelor ulterioare de executare ale consumatorului semnificația unei autorizări implicite, a unei confirmări sau chiar a unei reexecutări a tranzacției juridice inițiate anterior pe cale electronică, cu încălcarea articolului 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83. Totuși, aceasta ar însemna că obligația de plată a consumatorului nu ar rezulta, pentru acesta, în mod expres din încheierea contractului, ci doar din „împrejurările” încheierii contractului (a se vedea Hotărârea din 7 aprilie 2022, Fuhrmann-2, C-249/21, EU:C:2022:269, punctul 30).

Îndoiele în legătură cu dreptul Uniunii

- 19 Potrivit articolului 8 alineatul (2) al doilea paragraf prima teză din Directiva 2011/83, comerciantul se asigură că consumatorul confirmă explicit, atunci când face comanda, că această comandă implică o obligație de a plăti. Potrivit instanței de trimitere, nu este clar dacă această dispoziție este aplicabilă în cazul de față. În mod concret, se pune întrebarea dacă un contract la distanță încheiat pe cale electronică „implică”, de asemenea, o „obligație de a plăti” în sensul acestei dispoziții, în cazul în care o remunerație este datorată numai în anumite condiții suplimentare – de exemplu, exclusiv în caz de succes sau în cazul incert al unei somații ulterioare împotriva unui terț.
- 20 Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) interpretează articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83 – precum și articolul 312j alineatele (3) și (4) din BGB – în contextul din prezenta cauză în sensul că „în mod excepțional, obiectivul de protecție nu este afectat” și că, prin urmare, comerciantul nu este obligat față de consumator să eticheteze butonul de comandă cu mențiunea „comandă ce implică o obligație de plată” în cazul în care „o remunerație este datorată numai în anumite condiții, și anume exclusiv în caz de succes” (a se vedea hotărârea din 19 ianuarie 2022, VIII ZR 123/21, punctul 55, și hotărârea din 30 martie 2022, VIII ZR 358/20, punctul 58).

- 21 În schimb, alte instanțe judecătorești germane, precum și doctrina atribuie articolului 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83 un domeniu de aplicare semnificativ mai larg. Potrivit acestora, dispoziția menționată include și tranzacții juridice în cazul cărora caracterul oneros rezultă numai indirect din încheierea contractului sau este legat de apariția unor condiții sau acțiuni ulterioare ale consumatorului.
- 22 Instanța de trimitere tinde să împărtășească această din urmă opinie. În favoarea ei pledează chiar modul de redactare a dispoziției în discuție, potrivit căruia obligația de utilizare a unui buton există atunci când comanda „implică” pentru consumator o obligație de a plăti. Însă o obligație de a plăti este deja „implicată” de încheierea unui contract inițiat prin intermediul mijloacelor electronice în cazul în care nașterea acesteia nu este necesară, ci doar posibilă și nu în întregime exclusă.
- 23 Finalitatea articolului 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83 pledează de asemenea în favoarea unei asemenea interpretări largi. Astfel, potrivit articolului 1 din aceasta și considerentelor (4), (5) și (7) ale acesteia, obiectivul directivei este de a asigura un nivel ridicat de protecție a consumatorilor prin garantarea informării și siguranței consumatorilor în tranzacțiile cu comercianți. Această abordare este, de asemenea, în concordanță cu jurisprudența constantă a Curții de Justiție (a se vedea, cel mai recent, Hotărârea din 7 aprilie 2022, Fuhrmann-2, C-249/21, EU:C:2022:269, punctele 21 și 30). Cu toate acestea, nu ar fi compatibil cu asigurarea acestui nivel ridicat de protecție a consumatorilor să se permită să beneficieze de protecția directivei doar acelor consumatori a căror obligație ulterioară de plată este deja certă la momentul încheierii contractului, dar, în același timp, să se refuze această protecție acelor consumatori pentru care obligația de plată nu este încă definitivă la momentul încheierii contractului, ci depinde de manifestarea ulterioară a altor condiții – care, adeseori, sunt chiar în afara controlului consumatorilor. Astfel, și acești consumatori sunt obligați să plătească în cazul materializării condiției, fără a fi fost în prealabil informați în mod expres cu privire la obligația lor de plată.
- 24 În sfârșit, nici considerente de fezabilitate nu împiedică o interpretare largă a articolului 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83. În măsura în care a explicat Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție), o interpretare în sens larg ar putea să creeze consumatorului „confuzie, contrar obiectivului legii și al directivei transpuse prin aceasta, [...] deoarece prestarea serviciului nu ar trebui să fie în niciun caz supusă [...] unei taxe, însă mențiunea cu care este etichetat butonul nu ar exprima acest lucru” (a se vedea hotărârea din 19 ianuarie 2022, VIII ZR 123/21, punctul 55). Pe de o parte, motivele legate de simpla fezabilitate nu sunt, în principiu, prin natura lor adecvate pentru a influența interpretarea dreptului Uniunii în contradicție cu modul de redactare, sensul și obiectivul acestuia. Pe de altă parte, comerciantul are, în orice caz, posibilitatea de a informa consumatorul în mod suficient de clar, în afara butonului, că nu există întotdeauna o obligație de a plăti, ci doar în cazul obișnuit, prevăzut de comerciant în cadrul prezentării sale online. Sunt eliminate, în acest mod, toate neclaritățile care ar putea genera „confuzie” de partea consumatorului printr-o etichetare exagerată a

butonului. În realitate, „confuzia” este susceptibilă să apară numai la acei consumatori care, în cazul materializării condiției, se văd expuși la pretenții de plată ale unui comerciant, despre care, în lipsa unei etichetări a butonului de comandă în conformitate cu cerințele prevăzute la articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2011/83, nu aveau cunoștință sau, în orice caz, nu aveau cunoștință suficientă la momentul atribuirii contractului.

DOCUMENT DE LUCRU